

Brusel 17. října 2019
(OR. en)

13217/19

FREMP 148	DATAPROTECT 241
JAI 1075	DIGIT 155
EJUSTICE 130	EDUC 411
DROIPEN 165	EMCO 5
COHOM 118	EMPL 513
ANTIDISCRIM 40	GENDER 45
ASILE 40	JEUN 108
ASIM 119	JUSTCIV 184
COPEN 398	MIGR 173
COSI 209	SOC 677
COTER 137	VISA 219
CT 99	DEVGEM 192
DAPIX 299	SUSTDEV 142

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Datum:	7. října 2019
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	12357/19
Předmět:	Závěry Rady o Listině základních práv po 10 letech: aktuální stav a další činnost

Na zasedání konaném dne 7. října 2019 přijala Rada výše zmíněné závěry ve znění uvedeném v příloze této poznámky.

Závěry Rady o Listině základních práv po 10 letech:

aktuální stav a další činnost

ÚVOD

1. Rada připomíná, že Evropská unie je unií založenou na společných hodnotách, jak je zakotveno v článku 2 Smlouvy o Evropské unii, a je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto společné hodnoty, na nichž stojí naše demokratické a společenské modely, tvoří základ evropské svobody, bezpečnosti a prosperity. Zásady právního státu hrají stěžejní úlohu ve všech našich demokratických společnostech a jsou klíčovou zárukou pro řádnou ochranu těchto hodnot. Je třeba, aby je všechny členské státy a EU v plném rozsahu dodržovaly¹.

¹ Nová strategická agenda na období 2019–2024, přijatá Evropskou radou dne 20. června 2019.

2. Rada vítá 10. výročí právní závaznosti Listiny základních práv EU (dále jen „Listina“) pro orgány, instituce a jiné subjekty EU a pro členské státy při provádění práva EU. Rada zdůrazňuje, že Listina má stejnou právní sílu jako Smlouvy Evropské unie. Rada uznává, že Listina je jedním z nejmodernějších a nejkomplexnějších právně závazných nástrojů v oblasti základních práv.
3. Rada pozitivně hodnotí zprávu Komise za rok 2018 o uplatňování Listiny², jakož i zprávu o základních právech z roku 2019³ vypracovanou Agenturou Evropské unie pro základní práva („Agentura pro základní práva“). Jak je uvedeno ve zprávách Komise a Agentury pro základní práva, v oblasti nediskriminace stále přetrvávají problémy. Rada proto opětovně zdůrazňuje svůj závazek přijmout opatření k boji proti diskriminaci na jakémkoli základě uvedeném v čl. 21 odst. 1 Listiny. Vítá nové iniciativy zahájené v roce 2018 s cílem prosazovat práva vyplývající z Listiny a zdůrazňuje, že v této činnosti je třeba pokračovat s pevným závazkem prosazovat a chránit základní práva a zajistit, aby byl využit celý potenciál Listiny základních práv.

² Dokument 10064/19.

³ Dokument 10116/19.

4. Rada zdůrazňuje význam judikatury Soudního dvora Evropské unie při výkladu a uplatňování Listiny a uznává rostoucí úlohu vnitrostátních soudů při zajišťování účinnosti Listiny.
5. Opětovně potvrzuje svůj závazek ohledně přistoupení EU k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, jak je zakotveno v čl. 6 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii. Rada uznává, že cílem přistoupením je posílit společné hodnoty Unie, dále zvyšovat efektivitu právních předpisů EU a zlepšit soudržnost v oblasti ochrany základních práv v Evropě.
6. Základní práva lze uplatňovat pouze tehdy, žijí-li lidé v demokratické společnosti založené na zásadách právního státu, kde je základním stavebním kamenem nezávislost soudnictví. Rada proto vítá konferenci na téma: „Jak zajistit odolnost našich společností v měnícím se evropském prostředí – interakce mezi demokracií, právním státem a základními právy“, kterou uspořádalo finské předsednictví ve dnech 10. a 11. září v Helsinkách, na níž se dospělo k závěru, že tyto normy a hodnoty jsou neoddělitelně spjaty a vzájemně se posilují.
7. Rada vítá skutečnost, že jednotlivá předsednictví Rady pořádala konference věnované Listině, a se zájmem očekává nadcházející konferenci nazvanou „Listina základních práv realitou pro všechny: 10. výročí právní závaznosti Listiny“, která se uskuteční dne 12. listopadu 2019 a kterou společně organizuje Komise, finské předsednictví a Agentura pro základní práva. Tato konference bude vhodnou příležitostí zamyslet se nad tím, jak podpořit využívání Listiny a zvyšování povědomí o ní mezi všemi aktéry, kteří se podílejí na prosazování Listiny tak, aby mohla být v celém rozsahu účinně uplatňována v životech lidí.

8. Rada opětovně připomíná závěry⁴ přijaté dne 9. dubna 2019 nazvané „Směrování ke stále udržitelnější Unii do roku 2030“. Zdůrazňuje, že uplatňování základních práv, včetně zajištění dodržování základních práv stanovených v Listině, je základním předpokladem pro dosažení cílů udržitelného rozvoje a splnění závazku, že nikdo nezůstane opomenut.

UPLATŇOVÁNÍ LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV: AKTUÁLNÍ STAV A DALŠÍ ČINNOST

9. Rada vyzývá tyto zúčastněné strany, aby v rámci svých příslušných oblastí působnosti přispívaly k uplatňování Listiny základních práv EU a zajistily, aby byly za tímto účelem k dispozici dostatečné lidské a finanční zdroje:

⁴ Závěry Rady o směrování ke stále udržitelnější Unii do roku 2030 ze dne 9. dubna 2019 (8286/19).

Rada a členské státy

10. Rada opětovně potvrzuje svůj závazek zohlednit pokyny týkající se uplatňování Listiny, včetně pokynů týkajících se metodických kroků pro ověření slučitelnosti se základními právy v rámci přípravných orgánů Rady⁵, a vyjadřuje svou připravenost posoudit způsoby účinnějšího využívání těchto pokynů v přípravných orgánech Rady, a to i prostřednictvím vzdělávání.
11. Rada připomíná stanovisko 4/2018⁶ Agentury pro základní práva týkající se výzev a příležitostí pro provádění Listiny, zejména stanovisko č. 8 doporučující ustanovení každoroční „výměny informací a zkušeností týkajících se Listiny“ v rámci Pracovní skupiny Rady pro základní práva, občanská práva a volný pohyb osob (FREMP). Rovněž bere na vědomí usnesení Evropského parlamentu⁷ o provádění Listiny v institucionálním rámci EU, přijaté dne 12. února 2019, a zejména výzvu Evropského parlamentu členským státům, aby si pravidelně vyměňovaly informace a zkušenosti o používání a uplatňování Listiny a dohledu nad ní.

⁵ Pokyny Rady Evropské unie k metodickým krokům pro ověření slučitelnosti se základními právy v rámci přípravných orgánů Rady ze dne 20. ledna 2015 (5377/15).

⁶ Dostupné na https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-opinion-04-2018_charter-implementation.pdf

⁷ Usnesení Evropského parlamentu o provádění Listiny základních práv Evropské unie v institucionálním rámci EU, 12. února 2019, P8_TA(2019)0079.

12. Rada uznává, že je užitečné, aby na vnitrostátní úrovni a mezi členskými státy probíhala výměna osvědčených postupů týkajících se provádění Listiny a vedla se o Listině tematická jednání. Připomíná výměnu názorů v rámci Pracovní skupiny FREMP na toto téma během finského předsednictví a zavazuje, že bude v tomto dialogu pokračovat každý rok.
13. Rada bere se znepokojením na vědomí výsledky nedávného průzkumu Eurobarometr o povědomí občanů o Listině⁸, které ukazují, že informovanost o Listině je i nadále malá. Rovněž upozorňuje na skutečnost, že zpráva Agentury EU pro základní práva z roku 2019 poukazuje na chybějící vnitrostátní politiky zaměřené na zvyšování povědomí o Listině a její uplatňování.
14. Rada vyzývá členské státy, aby zintenzivnily svou činnost v oblasti zvyšování povědomí a vzdělávání, pokud jde o Listinu, a zaměřily se rovněž na tvůrce politik, úředníky a právníky, jakož i na vnitrostátní orgány pro lidská práva, organizace občanské společnosti a další obránce lidských práv. Rovněž vyzývá členské státy, aby zvyšovaly informovanost o Listině v rámci soudních orgánů a doporučuje zvážit vypracování a provádění pokynů a vzdělávacích programů týkajících se Listiny. Zdůrazňuje také, že je důležité dostupné informace o právech zakotvených v Listině poskytovat široké veřejnosti, aby si občané více uvědomovali, že má pro ně Listina význam.

⁸ Zvláštní průzkum Eurobarometr č. 487b „Povědomí o Listině základních práv Evropské unie“, který proběhl na žádost Evropské komise v březnu 2019.

15. Rada členské státy vybízí, aby uvedly do souladu s Listinou svá vnitrostátní procesní pravidla týkající se právního přezkumu a posouzení dopadů vnitrostátních právních předpisů, jež spadají do oblasti působnosti práva EU. Rovněž vítá příslušné nástroje stanovené Komisí a Agenturou pro základní práva, které mají členským státům v tomto ohledu pomoci, a vyzývá členské státy, aby tyto nástroje plně využívaly.

Komise

16. Rada vítá důležitou práci, kterou Komise vykonala v rámci své strategie účinného uplatňování Listiny základních práv⁹. Vyzývá Komisi, aby ve všech svých legislativních a politických iniciativách pokračovala v úsilí o zajištění souladu s Listinou a aby posoudila, zda je třeba strategii přezkoumat.

17. S cílem zajistit dodržování základních práv ve všech oblastech politiky Rada Komisi vyzývá, aby u všech příslušných legislativních návrhů i nadále prováděla a ve větší míře prosazovala systematické posuzování dopadu na základní práva.

⁹ Sdělení Evropské komise „Strategie účinného uplatňování Listiny základních práv Evropskou unií“ ze dne 19. října 2010, COM(2010)0573.

18. Rada zdůrazňuje, že při podpoře zvyšování povědomí o Listině a jejím uplatňování a používání hraje důležitou úlohu portál evropské e-justice, který spravuje Komise spolu s členskými státy. Vyzývá Komisi a členské státy, aby portál e-justice dále rozvíjely, mimo jiné tím, že v rámci portálu e-justice vytvoří specializované stránky, kde by členské státy mohly zveřejňovat a aktualizovat své osvědčené postupy v oblasti zvyšování povědomí o Listině a jejího využívání.

Agentura pro základní práva

19. Rada vítá zásadní úlohu, kterou hraje Agentura pro základní práva, jak je stanovena v jejím zřizovacím nařízení¹⁰, při poskytování odborných znalostí o otázkách základních práv, zejména prostřednictvím sběru a analýzy údajů o situaci v oblasti základních práv v členských státech. Vítá činnost agentury, která je zvláště zaměřená na Listinu, zejména zvyšování povědomí o Listině, elektronické nástroje a odborné vzdělávání týkající se Listiny. Vybízí Agenturu pro základní práva, aby pokračovala v rozvíjení nástrojů a odborného vzdělávání, a to i pokud jde o právníky, a podporovala členské státy a orgány, instituce a agentury EU při provádění listiny a při podpoře kultury dodržování souladu se základními právy v celé Unii.

¹⁰ Nařízení Rady (ES) č. 168/2007 ze dne 15. února 2007.

20. Rada znovu potvrzuje svou připravenost co nejlépe využívat odborných znalostí a údajů

Agentury pro základní práva při přípravě iniciativ, které mohou mít dopad na základní práva. Připomíná možnost požádat agenturu o poradní stanoviska ke konkrétním tématům, která spadají do oblastí její působnosti či k postojům, které Rada zaujímá v průběhu legislativních postupů. Rada vyzývá orgány EU a členské státy, aby při přípravě legislativních a politických iniciativ souvisejících se základními právy zvažily častější využívání údajů shromážděných agenturou.

21. Připomíná předchozí doporučení externích hodnotitelů a správní rady agentury, že je třeba dále zvyšovat právní srozumitelnost, účinnost a vliv činnosti agentury. V tomto ohledu Rada znovu opakuje, že pečlivě zváží jakýkoliv návrh o změně nařízení o zřízení agentury¹¹, který se Komise může rozhodnout předložit, mimo jiné s cílem uvést nařízení do souladu se společným přístupem k agenturám EU a zajistit tak lepší správu a účinnost.

¹¹ Nařízení Rady (ES) č. 168/2007 ze dne 15. února 2007.

Národní instituce pro lidská práva, orgány pro rovné zacházení a jiné národní mechanismy

22. Rada zdůrazňuje, že je nezbytné zajistit příznivé prostředí pro nezávislé národní instituce pro lidská práva, orgány pro rovné zacházení a jiné mechanismy v oblasti lidských práv. Hrají totiž klíčovou úlohu při ochraně a prosazování základních práv a při zajišťování dodržování Listiny. Vybízí členské státy, jakož i Komisi, Agenturu pro základní práva a další orgány, instituce a agentury Unie, aby dále posilovaly svoji spolupráci s těmito mechanismy a podporovaly je v jejich příslušných pravomocích, včetně provádění a prosazování Listiny.

Občanská společnost

23. Rada uznává zásadní úlohu organizací občanské společnosti na místní, regionální, vnitrostátní a unijní úrovni při prosazování základních práv, včetně zvyšování povědomí o základních právech mezi držiteli práv a při podpoře jejich úsilí o uplatňování a obranu svých práv v rámci mezinárodních, unijních a vnitrostátních právních předpisů. Rada připomíná, že je důležité odstranit jakékoli zbytečné, nezákonné či svévolné omezování prostoru pro občanskou společnost a takového omezování se vyvarovat, a uznává, že pro organizace občanské společnosti je zásadní transparentní, dostatečné a snadno dostupné financování. Rada se zájmem očekává pokračování legislativní práce na novém Fondu pro spravedlnost, práva a hodnoty.